

Cetatea Cavalerilor

Fondator Col. r. Dr. Constantin MOSINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 – 6889

O revistă prestigioasă de artă

Prof. univ. Dr. Mircea POPA

Este cunoscut faptul că publicațiile de tip academic au o arie de acțiune restrânsă, fiind destinate mai ales bibliotecilor și instituțiilor specializate. În această categorie intră și revista Institutului de Arheologie și Istoria Artei din Cluj- Napoca, condus de acad. Marius Porumb, *Ars Transsilvaniae* intrată în anul 2020 în al treizecilea an de la apariție, sărbătorind, prin acest număr, un mic eveniment aniversar, cu răsfârțuri multiple în câmpul specializării sale. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât conducerea comunistă din vremea aceea a desființat la 1 decembrie 1977 *Comisia Monumentelor Istorice*, cu rol deosebit de important în chestiunile de patrimoniu din țară, și care a lăsat în urmă o viață deosebit de fructuoasă și bogată în evenimente spectaculare, văduvind o serie de importante situri arheologice de protecția și conservarea necesară. Dovadă furtul brățărilor dacice din Munții Orăștie și braconajul la scară națională ignorat de autorități, care, și în acest domeniu, ca și în multe altele, își dovedesc nepriceperea și neputința.

În aceste condiții, revista de care vorbim reprezintă o mină de aur pentru cercetătorii specializați în istoria artelor, mai ales că multe din aceste monumente, unele biserici de lemn, se află într-un acut proces de degradare. Între acestea se află fără îndoială și monumente religioase din județul nostru, care se bucură aici de o tratare demnă de toată atenția. Așa este studiul semnat de un grup de cercetători clujeni având ca obiectiv studiul icoanei Domnului Hodighitria din satul Gheorgheni, jud. Cluj, un altul privind pictura și icoanele bisericii de lemn din Straja, contribuția zugravului Dimitrie Ispas și a lui Nistor din Feleac, sau importanta privire monografică asupra carierei magistrală a meșterului de zugravi Grigore Ranite, care a pictat importante lăcașuri de cult din Transilvania, fiind și un mare pictor de icoane, uși împărătești, iconostase etc. păstrate în biserici din Banat, cum o dovedește *Icoana plângătoare* de la Blaj, cu privire la care s-a inițiat o anchetă în 1766, ale cărei date sunt cunoscute din două manuscrise aflătoare la Budapesta (cf. Marius Porumb).

Un interes deosebit îl reprezintă studiul Savetei Pop despre biserica de lemn de la Straja, comuna Căpușu Mare, plecând de la un studiu mai vechi al lui Atanasie Popa din 1969. Biserica, datând din anii 1720-1730, dispune de o pictură interioară în culori atractive, aparținând lui Dimitrie Ispas și Ștefan, deși există unii cercetători care opinează că ar fi opera lui Nistor din Feleac (Felicia Elena Cîmpian în lucrarea *Pictura bisericilor de lemn din zonele Călatei, Gilăului, Hășdatelor și Clujului*, 2012). Studiul este însoțit de un tabel privitor la icoanele de lemn din Straja și de o iconografie bogată, reproducând amănunțit imaginile de pe toți pereții bisericuței, așa cum se află ea în stadiul actual, acest tip de studii contribuind în mod esențial la cunoașterea și realizarea unor monografii locale, destinate turismului și conservării patrimoniului rural. Ea menționează, de altfel, faptul că studiul său se încadrează în proiectul lansat de Institut cu privire la *Elaborarea de metodologii complexe privind atribuirea și autentificarea unor picturi medievale și premoderne din patrimoniul național*, direcție în care se înscrie și studiul cu privire la icoana „Maica Domnului cu pruncul” din satul Gheorgheni.

Revista conține și alte studii importante, cum ar fi cele privitoare la Biserica evanghelică săsească din Dârlos-Mediaș, care are încastrate în zidurile ei de piatră o serie de antichități romane (Dana Jenei), după cum Constantin I. Ciobanu oferă un studiu de importanță covârșitoare pentru cunoașterea bogatului patrimoniu artistic al mănăstirii Sucevița.

În aceeași notă de interes major, Elisabata Negrău ne oferă o imagine cuprinzătoare a începuturilor portretisticii în Valahia (1750-1830), cu numeroase referințe la domnii fanarioți și la unele dintre inițiativele lor. Un alt centru clerical important, cel ortodox de la Șcheii Brașovului, cunoaște prin echipa de autori care l-au investigat o remarcabilă înfățișare, pusă în valoare prin iconografia color de mare acuratețe pe care ne-o furnizează. Volumul se încheie cu o serie de principii metodologice privind analiza imaginilor digitale furnizate de studiul picturilor medievale, ilustrând un nivel de cercetare de înaltă ținută științifică pe care revista înființată și patronată de acad. Marius Porumb o pune la îndemâna tuturor iubitorilor patrimoniului clerical extrem de valoros din bisericile și monumentele noastre istorice.

ARS TRANSILVANIAE

